

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

VI. De circumstantijs belli personam & tempus concernentibus, an Clericis
atq[ue] etiam diebus festis liceat bellare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

vt limitat Valentia, postquã interuallũ intercessit, & res iam fuit ab hostibus in tutũ locũ recepta; quia videntur res quasi neglectæ, vel amissæ: additq; Sa, ita receptum videri, vt capta à Turcis, prioribus Dominis non restituantur.

Idem (facta tamen quarundã rerum exceptione) decernit ius ciuile, l. *Hostes* & l. *si quid in bello*, ff. de captiuis, & Instit. de rerũ diuis. *Item ea quæ ab hostibus*. Sed quod ius cum supponat bellũ etiã ex parte hostis iustũ esse, per se ad Christianorũ bella non pertinet, vt fufius prosequuntur Couarruias cit. §. 11, n. 7. & 8. & Molina disp. 118. Quod si alicubi lex vel consuetudo aliud habeat, id obseruandũ. Hoc certũ, si restituantur priorib⁹ Dominis, teneri eos sumptum & industriam compensare titulo actionis negotiorum gestorum,

77 ASSERTIO III. Eadem res, si quidẽ recuperatio ipsarum iam deplorata videatur, licitẽ etiã ab hostibus dono aut emptione recipiuntur; at verò receptæ prioribus Dominis, si agnoscantur, restituendæ; modo isti pretiũ rationabiliter expensum soluant; ad quod in conscientia tenentur, prædicto titulo actionis negotiorum gestorum. Ita Molina & Couarruias loc. cit. Et primum patet ex voluntate Domini rationabiliter præsumpta.

Secundũ probatur ex eo, quia Dominus nõ perdidit earum rerum dominium; nec ita bono comuni vtile est, vt hoc lege vel cõsuetudine introducatur; sicut aliqui esse posse diximus in casu præcedenti: quamuis nihil dubitẽ, id absolutẽ fieri posse. Imo Sacritas docet, videri eandẽ rationẽ rerũ istarũ, seu bello & vi, seu pretio acquiratarũ; quod facile concederem, si eadem vtrobique vigeret consuetudo.

78 Tertium patet ex dictis in simili. Nec refert quòd ementi bona fide rem furto ablatam Dominus pretium rependere non debet; non solum quia hoc casu in gratiam Domini resempta non est; sed etiam quia fur tenetur emptori de euictione, non autem hostis, quem iniquum possessorem fuisse constat.

Habent vero hæc, quæ diximus, frequentem vsum, tum circa res alias, tum circa vasa sacra, quæ Catholicis olim ab hæreticis erepta, denuò seu vi & bello, seu pretio recuperata, in Catholicorũ man⁹ veniunt, vt recte notauit Molina ibidem. Vbi autẽ de Domino certo non constat, prudens arbitrabitur, iuxta cõmunem doctrinam de bonis incertis,

DVBIVM VI.

De circumstantijs Belli, personam, & tempus concernentibus; an Clericis; an etiam diebus festis liceat bellare.

s. Thomas 2. 2. q. 40. art. 2. & 4.

79 **Q**uaritur primo, an etiam Clericis bellum gere liceat. Statuo sequentia. I. Clericis regulariter suis manibus pugnare non licere, iuxta S. Thomam hic q. 40. a. 2. & cõmunem ex cap. *Quicumque clericus*, c. *Clerici*, c. *Quicumque ex clero*. & cap. *Qui ausu*, 23. q. 8. iuxta Apostolum 2, ad Timoth. 2. v. 4. *Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus: vt ei placeat, cui se probauit*. Etsi verius sit, hoc illis solum prohibitum iure humano, vt docent. Bannes hic a. 2. & Molina disp. 108. non diuino &

naturali, sicut post Gratianum & Turcrematam putat Valentia q. 16. pun. 4. nulla id firma ratione comprobans.

II. Licitum tamen esse Clericis, non solum bellum suadere, & ad illud inducere, si bonum Christianæ Reipublicæ id exigat; sed etiam ex facultate Prælati, saltem præsumptã iusto bello interesse, & ad strenue pugnandum, tam in bello, quam ante bellum hortari; modo expresse & directe officio vel deformatione alicuius non suadeatur, vt ex cõmuni docent S. Thomas cit. a. 2, ad 2. & 3, Nauarrus c. 27. n. 217. Molina d. 108. Valentia q. 16. pun. 4. Suarez tom. 5. disp. 47. sect. 6. n. 8. post Gratianum cap. *Quicumque ex clero* 23. q. 8. conformiter. Scripturæ Iosue 6. Censetur autem præsumpta facultas suppetere, quando eiusmodi profectio bono communi, aut spirituali militum saluti vtilis creditur, neq; proprijs ecclesijs est perniciofa.

III. Prælatos Ecclesiasticos temporalem iurisdictionem habentes, posse belli causam & executionem alicui à se constituto Duci committere, per se autem exequi regulariter non item; ex communi, iuxta cap. *Episcopus*. Ne clerici vel Monachi, in sexto, & Can. *igitur* 23. q. 8. Neq; vero irregularitatem, idcirco incurrunt, licet nil protestentur.

IV. Quin etiam Clericos in quibusdam casibus licite pugnare, vt cum Caietano docent Valentia & Molina locis cit. Primo si constitutus in minoribus beneficium resignet, habitumq; & tonsuram dimittat, adeoq; statum mutet, ex Couarruiam in Clementinam, *si furiosus* part. 2. §. 3. n. 2. Molina d. 108. Secundo ex Pontificis dispensatione, quæ abfque causa rationabili facta, est quidem illicita, sed valida, iuxta Molinam ibidem. Tertio si opus sit eos hoc facere, ad defendendum bonum commune, puta Republicam, patriam &c. tunc enim etiam tenentur, iuxta Caietanum hic a. 2. & Molinam citatos. Quinto ad consecutionem iustæ victoriæ, à qua bonum commune Ecclesiæ notabiliter dependet; si videlicet aliqui victoria talis sit desperata; vel grauius certe periclitetur.

V. Clericos extra hos casus in bello pugnantes, si in sacris sint, peccare mortaliter, secundũ oñes, quia priuantur vsu ordinum, & recludi iubentur in monasterio, & si in bello moriantur, interdicitur, ne orationes vel oblationes pro eis fiant; tamen si non priuentur Ecclesiasticã sepulturã, vt patet ex capitulis citatis: probabile etiam est peccare mortaliter si in minoribus existentes beneficium habeant; venialiter autem tantum, si aliqui in minoribus sint. Religiosi vero Laici tamen si forte mortaliter non peccent ita pugnãdo, secluso scandalo (vt quidã asserunt) tamẽ sine dubio grauius peccant, quam Clerici in minoribus constituti, iuxta Molinã ibidem.

VI. Clericos, non solum quando licite pugnant, sed etiam alias, quando bello vtiliter adfunt, nisi aut paupertatis professione, aut ducis auctoritate prohibeantur, posse, vt alios milites, spolia ab hostibus capere, sibi que retinere, vt ex præsumpta rationabiliter Principis facultate, & ipsa rei æquitate docet Molina; quicquid alij dubitent, & de præsentibus, non pugnantibus neget Bannes.

VII. Etsi Laicus in bello aggressiuo, etiam iusto, aliquem occidens vel mutilans, aut propinq; ad ali-

quem

quē in particulari occidendū seu mutilandū cooperans etiā absq; sua culpa irregularitatē contrahat; secus in bello defensiuo iusto, vbi moderamine inculpatae tutelae nō exceditur, vt cum Panormitano, Innocentio, Ioāne Andree & Nauarro docet Suarez loc. cit. n. 1. & 2. Clericus tamē nunquā irregularis fit, quando vel in bello, vel extra bellum licite aliquē occidit, vel mutilat, vt habet verior sententia, quā sequitur Valentia citatus, Molina disp. 10. 9. & supponit S. Thomas hic, vbi ait: *Nulli, qui est deputatus ad aliquod officium, licet id per quod suo officio incongruus reddatur; etsi multi repugnet, speciatim Caietan⁹ hic.*

VIII. Hoc esse discrimē inter bellū iustū & iniustū, quoad irregularitatē; quod in bello iusto; nec laicus, nec clericus, etsi aliqui pugnando mortaliter peccans, eam incurrat, quantumuis vnus aut plures occidantur, quamdiu ipsi proprijs manibus nō occidunt vel mutilant, aut ad aliquē in particulari occidendū propinquē cooperantur, vt post Panormitanū, Nauarrū, Couarruuiā, & alios docent Molina disp. 110. Suarez cit. n. 9. & 11. etsi quoad Clericum illicite pugnantem, contrariū velut certū asserat Valentia: at in bello iniusto, si vel vnus occidatur, aut mutiletur, omnes pugnatē, aut consilio vel auxilio ad bellandum efficaciter cooperantes, adeoq; etiā praesentes tantū ad subsidium ferendum, tā Clerici, quā Laici, irregulares fiunt, vt ex cōmuni docent hic, Molina loc. cit. & alij, apud quos plura. plura tom. 4. de Irregularitate.

Quaritur secundo circa temp⁹, an etiā dieb⁹ festis bellare liceat. Respondetur, nō solū vrgente necessitate se aut Rempublicam defendendi; sed etiam oblata commodiore occasione pugnandi & vincēdi, licitum esse dieb⁹ festis pugnare, vt iuxta S. Thomā q. 40. a. 4. recte docent Caiet. Bann. Val. hic, Mol. d. III. & colligitur ex c. licet, de ferijs & cap. si nulla 23. q. 8. Quin & p se dieb⁹ festis pugnare, non est mortale; modo factū non negligatur, si adsit comoditas audiendi; quia pugnare nō est op⁹ seruire; vnde etiā absq; iniusto peccato bellum geri possit die festo, quando milites per id potius à peccatis retrahendi, quā in pietatis studio impediendi viderentur, vt inquit Molina Capitulū vero illud i. de treugā & pace, quod Christianis bellū etiā alijs quibusdā temporibus interdicit, non esse vsū receptū, notant Glossa & Panormitanus ibidem.

D V B I V M VII.

De rixa, duello, & seditione.

S. Thomas 2. 2. q. 41. & 42.

88 **R**eviter, statim⁹ sequentia. I. Pugnam exteriorē, si inter priuatos fiat, absque condicō, ex subita ira, proprie vocari rixam; si ex condicō, duellum; si inter ipsas cōmunitates diuersas, bellū; si inter partes eiusdē Reipublicae, aut inter Principem & Rempublicā, Seditionem; quamquā hoc nomen etiam ipsa pugna meditatio & machinatio, & seorsim facta coitio partium (vnde nomen accepit) pugnam spectans affici solet, iuxta S. Thomam q. 42. a. 1.

89 **I**. Rixam ex parte quidē aggressōris, esse contra charitatem, cōmuniter etiam contra Iustitiam (si alter iniustus & per iniuriam ad pugnā pertrahatur) & quidē ex suo genere mortale; nisi indeliberatio, aut paruitas materiae excuset, vt accidit inter pueros; qui, ppter ea etiam cōmuniter, licet inuafus

fit clericus, nō incurrunt excommunicationē, vt recte notauit Valentia hic q. 17. pun. 1.

Ex parte autem inuafis, si fiat per modum defensionis, cum moderamine inculpatae tutelae, per se non est peccatū, cum liceat cuiq; vim vi repellere, vt habetur in l. *vi vim ff. de Iustit. & iure, & c. si vero 1. de sentent. excommun. Plura infra de homicidio.*

90 **III.** Duellum itidē illicitum esse, nisi aut per modum iusti belli, vel iustae defensionis, etiā priuatae suscipiatur (vbi alius modus comodior se tuendi non suppetit) puta ad effugiendā iniustā mortem, mutilationē, vel grauissimā honoris aut bonorum iacturam, cui nimirū euitandae recte quis se mortis periculo obijcit. Ita Nauarrus cap. 11. Petrus Nauarrus lib. 2. de restitut. cap. 3. q. 1. n. 8. Sotus de Iusticia q. 1. a. 8. Valentia hic q. 17. p. 1. Sa V. *Duellū*, Ratio est: quia licitū est se suaq; defendere, etiā cum periculo Vitae, & interitu iniusti inuaforis, vbi non est alius mod⁹ se defendendi; etsi nonnulli negent, pro honoris defensione posse duellum suscipi.

Hoc quidem in confesso est, ob solam ignominiam illā quā ex refutatione duelli incurri putant insipientes, neminem posse aut debere duellū suscipere: satis enim defenditur honor, si quis dicat, se quidem ad sui defensionem necessariā paratum semp; attamen infame duellum (vt mox dicetur) adeo diuinis & humanis legibus aduersum suscipere nolle, vt ex cōmuni recte docent Bannes q. 41. a. 1. & Valentia loc. cit. qui particulares casus liciti duelli fufius prosequuntur.

Ex quibus etiam per se vniuersim damnare non audeo, quod more & iure bellico quibusdam locis receptum esse dicunt; vt si milites duo capitale facinus admiserint, iubeantur à Duce de seipsis poenam hac ratione exposcere; vt nimirū certo modo & ritu duello congressi trifarijs armis confligant; cū periculo quidem vitae vtriusq; , sed ita tamen vt vel vnus, vel subinde etiam vterq; viuus euadat. Sicut enim in simili casu saepe iubetur à Duce, vt vnus alterius (prout fors tulerit) siue per suspendiū, siue per traiectionem sclopi, carnifex existat: ita pari modo etiam per duelli susceptionē id ipsum fieri posse videtur. Et quia de vita agitur, non difficile est, vt secluso odio & rancore ab vtroque intendatur sola iustitia ac vitae propriae incolumitas.

91 **IV.** Poena illiciti duelli, praeter alias grauissimas vt infamiam perpetuam, carentiam Ecclesiasticae sepulturae, si quis in duello moriatur & c. est etiā excommunicatione ipso facto incurrenda, ex concilio Trident. sess. 25. c. 19. de reformatione, & quidē Papae referuata, si fiat cum publica solemnitate, videlicet cum patris & chartulis pronocatorijs, ex propria Bulla Pij IV. Secus si duellum sit tantū priuatum iuxta Bullam Gregorij XIII. qui excommunicationē concilij Tridentini etiam ad priuatum duellū extendit, vt cum Nauarro docet Suarez tom. 5. d. 23. sect. 3. n. 11.

92 **V.** Eandem excommunicationis poenam (& fere alias supradictas) eodemque modo incurrunt locum concedentes (etiam si Imperator, Rex, aut Princeps sit) fautores, patroni, patrini, consulentes, auxiliantes, spectatores ex composito; ex citatis iuribus, & Bulla Clementis VIII. super eadem re: quin etiam isti, licet pugna non sequatur, si tamen per eos non steterit, quo minus sequeretur